

הכנסת העשרים ושלוש

יוזמים: חברי הכנסת אחמד טיבי
אוסאמה סעדי
סונדוס סאלח

2081/23/פ

הצעת חוק לתיקון פקודת המשטרה (חובת שימוש במצלמות גוף בעת הפגנה), התש"ף-2020

1. הוספת סעיף 89א.1. בפקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971¹, אחרי סעיף 89 יבוא:
- "חובת שימוש 89א. (א) שוטר הממלא את תפקידו בעת הפגנה במצלמות גוף בעת
ישתמש במצלמת גוף באופן שיאפשר תיעוד סביר של האירוע. הפגנה
- (ב) התייעוד שיאסף במצלמות הגוף יישמר במשטרת ישראל ויהיה נגיש לציבור ככל שאינו פוגע בפרטיות המצולם.
- (ג) הוגשה תלונה על אלימות שוטר בהפגנה, תמסור המשטרה את צילומי הגוף מההפגנה לגורם החוקר את התלונה, ונטל הראיה יהיה על משטרת ישראל.
- (ד) השר, באישור ועדת הפנים והגנת הסביבה, יתקין תקנות לעניין סעיף זה".

דברי הסבר

הצעת חוק זו מבקשת לעגן בחקיקה ראשית את חובת השימוש במצלמות גוף של משטרת ישראל בעת שמירת הסדר בהפגנות ובמחאות, זאת על מנת למנוע אפקט מצנן לזכות חופש המחאה. בנוסף, מוצע לקבוע מנגנון אשר יפקיע את סמכות קביעת הנהלים לשימוש במצלמות גוף ממשטרת ישראל, על מנת שהדבר יתקיים תוך פיקוח פרלמנטרי צמוד. כך, נציגי הציבור מכל האוכלוסיות בישראל יוכלו לקחת

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 17, עמ' 390.

חלק בקביעת מדיניות זו, אשר יש לה חשיבות גדולה לאפשרות להגן על חופש המחאה. כמו כן, בכדי לתמרץ שימוש נרחב במצלמות גוף, נקבע כי נטל הבאת הראיה במקרים של תלונות נגד שוטרים בעת קיום הפגנות ואסיפות יהיה על המשטרה.

סעיף קטן (א) להצעת החוק קובע כי תוטל חובה על משטרת ישראל לתעד את אירועי ההפגנה דרך מצלמות הגוף. הוראה זו לא קיימת בנהלים הנוכחיים, שכן הדבר מופקד באופן גללי לשיקול דעתם של המפקדים בשטח. לאור החשיבות של זכות המחאה, ראוי כי ייקבע כלל ברור אשר יבטיח תיעוד סביר במצלמות הגוף.

סעיף קטן (ב) נועד להבטיח את הנגישות של התיעוד ממצלמות הגוף הללו לציבור, תוך שמירה על צנעת הפרט. עניין זה קריטי בכדי שגופי תקשורת ונפגעים מאלימות משטרתית יוכלו להיחשף לתיעוד לא מצונזר של המשטרה.

סעיף קטן (ג) קובע היפוך של נטל הבאת הראיה במקרים אשר בהם בוחנים את האלימות המשטרית נגד מפגינים. לאור החובה האמורה בסעיף קטן (א), המציעים מבקשים להבטיח כי המשטרה היא זו שתצטרך להציג את העדויות לכך שהמעצר היה לא אלים. כיום, הנטל מוטל על גבו של הנפגע, למרות שמשטרה אמור להיות יתרון יחסי בתיעוד המקרים.

סעיף קטן (ד) מבקש להבטיח כי אופן קביעת הנהלים לא יהיה באופן פנים-משטרתי, אלא בהליך מסודר, תוך פיקוח פרלמנטרי הדוק. דבר זה חשוב במיוחד נוכח האלימות המופגנת כלפי אוכלוסיות רבות שנמצאות בתת-ייצוג במשטרת ישראל. בכך, חוק זה יבטיח כי לא יעשה שינוי נהלים מתחת לרדאר הציבורי.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ה באלול התש"ף – 14.9.20